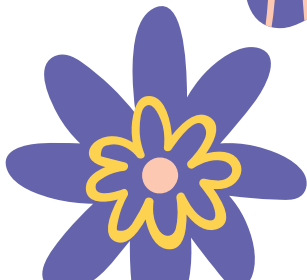
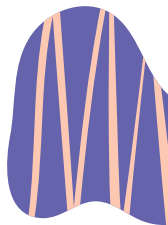

Родителство и млади
ОДГОВОРНО ПРЕМА СЕБИ

Модерно родителство дилеме родитеља

„Деца су као огледало, они су одраз својих родитеља“

Родитељство игра важну улогу у животу деце. То је процес којим родитељи пружају подршку развоју детета од бебе ка одраслом добу, негујући га и усмеравајући га да буде независна срећна и успешна личност у свом животу. Док подижу дете, шта год родитељи раде у свом свакодневном животу, некако се одражава у понашању њиховог детета и оно почиње да следи исто понашање у свом животу. Стога су родитељске технике веома битне за развој деце, било да су традиционалне или модерне, треба да буду од помоћи у подизању здравих друштвених појединаца.

Исконска жеља родитеља је да деци дају све од себе у свему. У данашњем модерном и ужурбаном животу, родитељи се боре да одрже равнотежу између тога да буду модерни родитељи и да их негују уз очување традиционалних вредности. Толико се промена десило у условима и животном стилу тако да је људско понашање и мисаони процес са временом промењен. Ако говоримо о нашим родитељима или бакама и декама, живот је био потпуно другачији од нашег и наше деце.

ШТА ЗАПРАВО ЗНАЧИ МОДЕРНО РОДИТЕЉСТВО?

- ▶ У „Модерном родитељству“ признајемо да је свака породица јединствена према професијама чланова породице, места, начина живота, финансијског статуса и традиције.
- ▶ Савремени родитељи су склонији откривању јединственог и персонализованог родитељског стила који одговара њиховој свакодневној рутини и који их чини да преживе са својим професионалним и личним животом. Они не желе да прате стилове родитељства које је направила нека друга група, породица или заједница.
- ▶ Савремени родитељи се више ослањају на научне чињенице и доказе. Будући да су технолошки паметни и писмени, родитељи су отворенији према књигама о родитељству, чланцима које су написали стручњаци и другим савременим изворима информација о родитељству. Они су данас под утицајем савета и техника доступних преко интернета. Такође више воле да истражују напредну верзију родитељства како би дали све од себе својој деци.

- Савремени родитељи су много свеснији физичких и менталних потреба свог детета. Не желе да узнемиравају своје дете пратећи своје старе традиционалне технике родитељства у којима су одгајани. Како верују у промене, тако су у потражи за савременим техникама родитељства. То не значи да су они против традиционалног родитељства, вољни су да размисле о њима, али ако нађу било какву нелагоду код своје деце у праћењу традиционалних принципа, почињу да истражују савремене начине за развој срећне и уравнотежене деце.

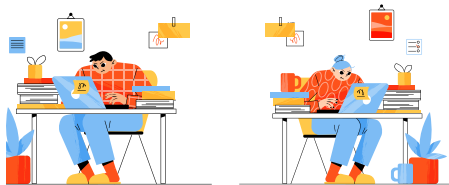

3 РОДИТЕЉСКЕ УЛОГЕ У МОДЕРНОМ РОДИТЕЉСТВУ

Данас се улоге мама и тата приближавају

Начин на који мајке и очеви проводе време веома се променио у последњих пола века. Тате раде више кућних послова и брину о деци више него раније, док маме имају прилике да обављају боље плаћени посао ван куће у односу на раније. Ниједан није претекао другог у „традиционалној“ сфери улога, али њихове улоге се у савременом свету све више приближавају.

Све више истраживања данас потврђују потешкоће код оба родитеља да ускладе своје пословне и породичне обавезе и одговорности. Ипак, постоје важне разлике у ставовима међу половима. Очеви би у већем броју случајева желели да раде пуно радно време у односу на мајке. Када је у питању оно што највише цене у послу, истраживања показују да очеви придају већи значај високо плаћеном послу, док запосленим мајкама више значи флексибилан распоред рада.

3.1 Улога мајке у модерном родитељству

Мајка и даље има најзначајнију улогу у нези и бризи о деци, нарочито у њиховим првим годинама.

Модеран и убрзан начин живота, нове вредности и нов ритам свакодневних активности, као и нове улоге и новадруштвена очекивања од жене, утицали су на наш однос према мајчинству, родитељству и деци. Оно што је пре свега својствено за улогу мајке јесте да она више није једина, него једна од више улога које жена свакодневно треба да испуни. Иако овакав положај жене са једне стране има за последицу већу самосталност и остварење жене на више животних планова, са друге стране од жене захтева подељене капацитете и већа улагања на свим пољима.

Већина жена у одређеном тренутку свог живота пожели да се оствари у улози мајке.

Упркос усложњавању улоге жене у савременом друштву, резултати истраживања, као и пракса, показују да мајка и даље има најзначајнију улогу у нези и бризи о деци, нарочито у њиховим првим годинама. Адекватна улога мајке је незамењива у многим аспектима здравог одрастања детета.

Са друге стране, она је веома значајна и у потпуном остварењу већине жена. Из наведених разлога, рођење детета представља један од најстреснијих догађаја у животу жене. Као последица сложености улоге савремене жене, оне често не успеју довољно да се припреме за овај догађај, одлажу га или га се чак и одричу. Када се одлуче за мајчинство, неретко осећају да им недостаје подршке у виду адекватних информација и да се због тога тешко носе са новим изазовима.

Иако мајчинство и родитељство у једном свом сегменту функционишу инстинктивно и природно, као и свака друга улога коју жена данас има, и улога мајке захтева адекватну припрему и улагање, уколико желимо да се у њој успешно остваримо. Поред информација о нези бебе, женама су за успешно сналажење у својој новој улози најпотребније адекватне информације везане за психолошке аспекте мајчинства, као и психолошке

аспекте развоја детета. Искуство показује да жене најтеже долазе управо до ових информација.

Улога мајке је да буде водич за децу, помаже им да буду самостални, преноси им љубав и поштовање. Ове три ствари су основне у родитељству и не зависе од друштвеног статуса или културе мајке. Бити мајка је посао који обухвата више задатака: психолог, медицинска сестра, кувар, дијететичар, тренер, учитељица, шофер, кројачица која такође дежура 365 дана у години и стога сваки од тих дана треба да буде Дан мајки.

Ако сте већ мајка све ће вам ово звучати познато, а ако сте трудни, немојте се плашити, бити мајка учите из дана у дан и то је дивно учење.

Улога мајке у кући се временом развијала. Пре неколико деценија, улога мајке у кући била је да „чува кућу“. Одржавајте кућу чистом, водите рачуна о деци и обезбедите породичне оброке. У то време жене су се суочавале са сопственим низом борби, тада се дебата није водила о томе да ли жене зарађују довољно новца, већ о томе да ли жене уопште треба да раде.

Данас је много вероватније да ће деца живети у домаћинству у коме раде сви родитељи или старатељи - било да је то самохрани родитељ или двоје запослених одраслих. Родитељ који остаје код куће са пуним радним временом је реткост, али све обавезе родитеља који остају код куће и даље постоје. За данашње мајке, очекивања да се брину о кући и даље постоје - само што је то поред њиховог плаћеног посла и других породичних обавеза. У савременом свету, деца су често под притиском да напусте ваннаставне програме које нуди школа. Подстичу их да се придруже клупским спортовима, туристичким тимовима и ангажују приватне учитеље. И обично је мама та која сноси терет да се побрине да сви стигну тамо где треба да иду – још један посао са пуним радним временом.

Маме данас осећају последице свих ових додатних стресова. Према подацима из истраживања женски пол је био повезан са родитељским сагоревањем. Сагоревање у родитељству је даље повезано са повећаном анксиозношћу, депресивношћу и повећаном употребом алкохола међу запосленим родитељима.

Неопходно је да озбиљно схватимо овај изазов и утичемо на младе будуће родитеље да међу собом равномерно распоређују родитељске улоге.

3.2 Улога тате у модерном родитељству

Зашто је тата у другом плану? Зашто је то тако и што данашњи нови очеви могу учинити да буде боље?

Више је разлога зашто је данас тешко бити отац каквог дете очекује и треба. Начин живота и императиви који су пред данашњим татом у својим двадесетима или тридесетима, су друштвена и финансијска афирмација која му онемогућава да буде довољно времена са породицом.

Такође, понекад и саме маме несвесно преузимају потпуну контролу над подизањем детета и истискују тату из његове природне улоге. Како се већина тата не сналази баш добро у новој улози, јер су иначе слабо информисани о томе шта их чека у родитељству, линијом мањег отпора лако пристану на то "истискивање" и још више се посвете послу уместо дому.

Отац није замена за мајку нити споредан у дететовом животу.

Како је иначе васпитање дечака у нашем друштву круће него девојчица, тате често по инерцији понављају грубе и непримерене васпитне методе из прошлости на својој деци, што производи мање поверење и слабију повезаност деце с њима. Све то чини да се данашњи тате тешко сналазе у очинској

улози, јако им је лако склизнути у неадекватно родитељство, а проблем је тим већи што након пада патријархалног модела у друштву недостаје модел и визија квалитетног оца.

Природна и права улога оца

Најлакше ћемо разумети природну и праву улогу оца ако кренемо од потреба детета по периодима развоја. Чињеница је да је у првој години, а великим делом и у другој, дете оријентирано првенствено на маму у свом психолошком и емоционалном развоју. Као што га је мама носила у трудноћи тако је и у првој години мамина улога јединствена. Дете тада улази у период симбиозе и стапања с мамом и од ње се у другој и трећој години кроз више фаза психолошки и емоционално одваја и постаје аутентична личност. У том периоду се тате с разлогом често осећају као вишак јер дете показује више интереса за маму и мама има неку "чудну" моћ да га боље умири, утеша, њој бежи када је несигурно и очигледно је више привржено мами. За новог тату који очекује да буде важан детету то зна бити поражавајуће, само зато што не разуме о чему се ту ради.

Природно је да је тада дете оријентисано на маму јер са њом остварује примарну повезаност и с њом има јединствену динамику која ће га одредити за цели живот. При томе му је најважнија ствар како

је та мама, у каквом је емоционалном и психичком стању, јер њено стање постаје својеврстан дететов "set point" за наставак живота. **Поготово у првој години, али и другој, највише што тата може учинити за дете је емоционална и психолошка регулација маме односно то да јој буде извор подршке, сигурности, утехе, растерећења од других проблема како би се могла што више посветити детету стабилна, сретна, присутна и посвећена.**

Тата постаје звезда у трећој години живота детета

Када се очеви остваре у својој улози обично сведоче да су изненађени како се добро осећају тада, што потврђује да је то њихова природна улога. Маме и бебе не морамо ни питати како се осећају уз таквог тату. Наравно да паралелно од почетка беба и тата развијају свој посебан однос који може започети још док је беба у мамином стомаку и бити код неких очева изузетно присан и близак.

Али, право време тата долази најчешће с трећом годином и наставља се у четвртој и петој. Тада дете приводи крају психолошко одвајање од маме и почиње на нови начин доживљавати оца. Понекад то изгледа као да га открије и показује све више жеље да буде с њим. Сликвито речено, тада се дете одвојило од јединства с мамом и пружило

руку тати да га он поведе у нови свет у који не може ићи само. Возиће се у луна парку с татом, док мама то неће моћи ни да гледа, учиће возњу бицикла, почеће пливати уз тату, и истраживати нове узбудљиве ствари. Али, да би кренуло у непознати свет мора се опремити унутрашњом сигурношћу и осећати се довољно снажно.

Према подацима из терапеутског рада стручњака, људи осећај унутрашње сигурности увек везују за оца. То је онај доживљај да нам неко држи леђа, да смо подржани, да нисмо сами, постаје део нас и онда када дефинитивно нико више није ту, али сада ни не мора бити, јер је то уграђено у нама и неотуђиво је. То је она важна димензија коју дете добија од оца који је стабилан, свој, снажан, и као такав према њему заштитнички и подржавајући.

Улога оца у постављању граница према спољном свету

Отац који јасно и категорично поставља границе даје детету једно искуство које је пуно важније од подучавања добром понашању и дисциплиновања, као што се обично мисли. То је искуство родитеља који има себе, свој став, који има снагу, па из тога и своје личне границе. То искуство даје могућност детету да усвоји такав модел и угради га у себе и сутра постане особа која такође има себе и своје границе. Пермисивност, односно дозвољавање свега детету без постављања граница је, између осталог, проблематична, јер дете ускраћује за контакт са стварном особом родитеља и оставља га ускраћеног за то искуство и тиме незадовољног, мада су му испуњене све жеље, али не и потреба за стварним контактом са стварном особом оца.

Утицај оца на мушкост или женственост

Још једна битна димензија која је потребна детету од стране оца у периоду од друге године надаље, је искуство виђења и признања себе онаквог како се осећа у себи. Основни предуслов за то јесте да се дете осећа довољно сигурно уз оца да се може изразити пред њим на аутентичан начин. Тек када отац зрачи према детету да га уважава, дете може употпунити и изградити позитивну унутрашњу слику о себи. У бити отац својим односом

снажно одређује дететову будућу мушкост или женственост, зависно да ли се ради о дечаку или девојчици. Важи правило да онако како се отац односи према синовљевој израстајућој мушкост, тако ће сам себе сутрашњи мушкарац на ту тему доживљавати. Такође и за девојчице важи да, како се отац односи према њеној женствености која се изграђује, тако ће се сутра када одрасте та кћер осећати као жена и подсвесно доживљавати себе таквом у очима мушкараца. Стога је јако важно да отац у периоду предшколског детета буде присутан и помогне детету да афирмише ту своју димензију.

3 УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

„Родитељство није задатак, већ уметност“

Свака породица, родитељи и деца се разликују од других, стога не постоји исправан или погрешан начин родитељства. Када ствари и ситуације нису сличне као код наше старије генерације, како би родитељство могло бити слично старијем? Тако настаје модерно родитељство.

Заједничким снагама и усмерењима оба родитеља, адекватном поделом улога која је заснована на разумевању потреба деце у различитим периодима, и у изазовном модерном окружењу може се постати и остати добар родитељ.

**ПРИХВАТИТЕ ИЗАЗОВ
МОДЕРНОГ РОДИТЕЉСТВА**

МИНИСТАРСТВО
ЗА БРИГУ О ПОРОДИЦИ
И ДЕМОГРАФИЈУ

Ова брошура настала је у оквиру пројекта "Одговорно према себи-родитељство и млади" који реализује ТОЦ-Асоцијација за развој одрживих заједница уз финансијску подршку Министарства за бригу о породици и демографију Републике Србије. Садржај ове брошуре искључиво је одговорност ТОЦ-а и ни на који начин не одражава ставове и мишљење Министарства.